ABVV jongeren

DE JEUGD VAN TEGENWOORDIG

ABVV-RAPPORT OVER DE DRUK OP JONGEREN
OP DE VLAAMSE ARBEIDSMARKT

VLAAMS ABVV

Een uitgave van
Vlaams ABVV
Hoogstraat 42 | 1000 Brussel
info@vlaamsabvv.be | www.vlaamsabvv.be

Publicatie
September 2026

Illustraties
Shutterstock, Magnific, Adobe Stock

Verantwoordelijke uitgever
Miranda Ulens, Hoogstraat 42, 1000 Brussel

Inleiding

Jongeren in Vlaanderen kreunen onder de prestatiedruk, zowel op school als bij hun eerste stappen op de arbeidsmarkt. Vooraleer u uw boomer-reflexen boven haalt en dat begint te relativeren: Nee, dat is niet van alle tijden. En nee, dat ligt ook niet aan een zogezegde verminderde weerbaarheid van "de jeugd van tegenwoordig". De cijfers in dit rapport tonen dat glashelder aan. Het is ons onderwijs, onze arbeidsmarkt en onze samenleving die steeds meer last op hun jonge schouders leggen.

In dit rapport bundelen we cijfers uit recent wetenschappelijk onderzoek, aangevuld met eigen berekeningen. Zo schetsen we een beeld van de problemen die jonge mensen vandaag ervaren. Bij het zetten van de stap van school naar de arbeidsmarkt, in hun eerste ervaringen in een job en tijdens het begin van hun loopbaan, tot de leeftijd van 35 jaar. We staan stil bij de vraag in hoeverre die problemen verschillen van oudere leeftijdsgroepen en wat er de afgelopen decennia is veranderd voor jonge werknemers.

Het beeld dat naar voor komt is niet fraai. De druk op ons onderwijs deed het percentage jongeren dat zonder diploma de schoolbanken verlaat in tien jaar tijd met een kwart toenemen. De toegang tot verder studeren wordt op allerlei manieren moeilijker gemaakt. Studiebeurzen verdwijnen, hoger onderwijs raakt onder-gefinancierd en studentenkoten worden onbetaalbaar. Meer studenten dan ooit moeten werken om rond te komen, wat nog meer druk legt op hun studies. Begeleiding naar een eerste job en het sociaal vangnet als je die niet vindt, worden afgebouwd. Op het vlak van werkbaar werk verloren jonge werknemers erg veel van de voorsprong die zij vroeger hadden. Het enige waar ze nog in uitblinken zijn de leermogelijkheden die ze krijgen. Het aantal jonge werknemers dat problematische werkstress ervaart nam de laatste twintig jaar dubbel zo hard toe als bij oudere groepen het geval was, waardoor ze nu al aan het begin van de loopbaan een hoge werkdruk ervaren. Ze krijgen meer te maken met atypische werkuren, tijdelijke contracten en precaire werkomstandigheden en hun inspraak op het werk staat onder druk.

Dat alles kan niet zonder gevolgen blijven. Onze jongeren scoren slecht op mentaal welzijn en op hoe gelukkig ze in het leven staan. Ze vormen de sterkst groeiende groep in de burn-out cijfers. De gegevens rond motivatie en vervreemding van het werk verontrusten.

Hoe we vandaag met onze jongeren omgaan, vreet aan hen. De indicatoren staan op rood. Die prestatiedruk aanpakken moet dé uitdaging zijn voor het Vlaamse beleid de komende jaren. Niet de race om tot een nulpunt te besparen, niet het evenwicht in de begroting, maar wel meer evenwicht en balans brengen in het werkwelzijn van onze jongeren. Dat moet centraal komen te staan.

Vlaanderen vaart niet de juiste koers als het op onze jongeren aankomt. Dat keren wordt een werk van lange adem. Maar samen met onze ABVV jongeren staan we daarvoor klaar. In ons rapport doen we daarom ook al enkele voorstellen die Vlaanderen zou moeten opnemen in de komende Septemberverklaring.

HET RAPPORT IN HET KORT

KERNCIJFERS

Meer jongeren verlaten de schoolbanken zonder diploma
- Jaarlijks verlaat 12% van de leerlingen in Vlaanderen de schoolbanken zonder diploma of kwalificatie. Dat aandeel is de afgelopen 10 jaar met een kwart gestegen. Het gaat vandaag om ruim 9.000 leerlingen.
- In het voltijds beroepssecundair onderwijs loopt dat op tot 1 op 4 leerlingen.
- 23% van de jongeren die de schoolbanken verlaten zonder diploma, zijn een jaar later nog steeds op zoek naar werk.
- 15,6% van de vroegtijdige schoolverlaters behaalt na drie jaar alsnog een kwalificatie via tweedekansonderwijs.

Verder studeren wordt moeilijker
- De afgelopen vijf jaar stegen de kosten om verder te studeren in Vlaanderen met maar liefst 20%, terwijl de financiële steun voor verder studeren slechts met 9% toenam
- Sinds 2008 is in het hoger onderwijs de financiering per student gedaald van 10.100 naar 8.100 euro.
- De gemiddelde prijs van een kot ligt bijna 100 euro per maand hoger dan het beschikbare budget van studenten die niet op kot kunnen. Bij 16% van wie niet op kot kan heeft dit ook een impact op de studiemogelijkheden.
- 1 op 3 studenten is bang om betere arbeidsvoorwaarden te vragen.

Meer werkloosheid en minder vangnet voor jongeren
- De jeugdwerkloosheid (min 25 jaar) steeg in Vlaanderen tussen 2019 en 2026 van 9,5 naar 14,5%. De werkloosheidsgraad van jongeren (min 25 jaar) ligt daarmee drie keer hoger dan gemiddeld.
- 1 op 4 kortgeschoolde jongeren is werkloos.
- 75% van de werkloze jongeren heeft geen recht op werkloosheidsuitkering.

Werkstress stijgt het sterkst bij jonge werknemers
- Meer dan 1 op 3 jonge werknemers (tot 35 jaar) hebben werkstressklachten (35,9%), en 13% heeft burn-outsymptomen.
- De laatste 20 jaar is de werkstress bij jongeren 50% sneller toegenomen dan gemiddeld. We zien een stijging met 9 procentpunt ten opzichte van 6,1 procentpunt over alle leeftijden.
- Het risico op burn-out nam bij jonge werknemers de afgelopen 20 jaar twee keer zo snel toe als het gemiddelde, namelijk +4,4 procentpunt versus +2,2 procentpunt.

Jongeren zitten in slechtere jobs
- 55,5% van de jongeren (tot 35 jaar) heeft wisselende uren.
- 1 op 8 doet nachtwerk (15,6%)
- 47,4% doet overwerk
- Waar in 2010 nog bijna 6 op 10 jongeren onder 25 jaar een vast contract hadden, is dat vandaag gedaald tot minder dan 3 op 10.
- Minder dan de helft van de werknemers onder 25 jaar werkt op een plek waar een formele werknemersvertegenwoordiging is.

Demotivatie en vervreemding nemen toe
- 1 op 5 jonge werknemers (20,4%) kampt met motivatieproblemen. Bij kortgeschoolde arbeiders loopt dat op tot bijna 1 op 3 (31,9%).
- Ten opzichte van oudere leeftijdsgroepen komt vervreemding van de job dubbel zo vaak voor bij werknemers jonger dan 25 jaar.

WAT TE DOEN?

Met dit rapport willen we aantonen dat deze kerncijfers geen groeipijnen zijn die eigen zijn aan volwassen worden. Er zit een systeem achter dat de druk op jonge schouders opvoert, vanaf de schoolbanken, bij de stap naar een zelfstandig leven en in de eerste jaren van de loopbaan.

We vragen dat de Vlaamse Regering het komende jaar van de strijd tegen de prestatiedruk een topprioriteit maakt.

Concreet:

1. Investeer in **mentale gezondheid** voor jongeren. Niet alleen in zorgaanbod maar ook op school.

2. Geef elke jongere recht op het kosteloos behalen van een **eerste kwalificatie**. Via tweedekans-onderwijs en via een diplomadoelstelling voor VDAB.

3. Garandeer de **toegang tot verder studeren** door de kosten beter te monitoren en de steun te verhogen.

4. Maak een **jongerenbanenplan** dat focust op het terugdringen van uitval door werkdruk en dat van duurzame jobs weer de norm maakt.

5. **Responsabiliseer werkgevers** voor de druk die ze op jongeren zetten. Een bedrijf waar jongeren al in het begin van de loopbaan uitvallen door werkdruk, speelt met de talenten van de toekomst.

We vragen dat Vlaanderen hierbij **minstens 60 miljoen** investeert in maatregelen voor jonge werknemers en voor jongeren in de overgang van school naar werk (laatste graad secundair).
De besteding van deze middelen moet jaarlijks bepaald worden in samenspraak met het sociaal overleg op Vlaams niveau in de SERV en in VESOC.

Om dat bedrag te voorzien volstaat het om **amper 0,09% van de Vlaamse uitgaven** te verschuiven. Dat kan bijvoorbeeld door het Vlaamse budget voor **subsidies aan bedrijven met 7,5% te verminderen**. Die subsidies aan bedrijven zijn sinds 2019, het jaar voor de covidcrisis, met maar liefst 75% toegenomen. Zelfs als je er 7,5% afdoet, zal het totaalbudget nog steeds ruim 10% hoger zijn dan in 2023.

1.

Van school naar werk: wat loopt er mis?

12 %

LEERLINGEN IN VLAANDEREN VERLATEN SCHOOL ZONDER DIPLOMA

9.000 LEERLINGEN

23 %

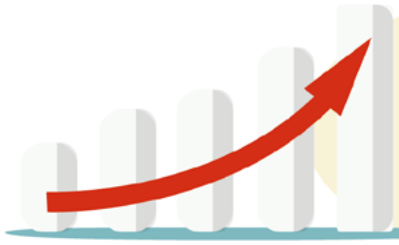
EEN JAAR LATER NOG STEEDS OP ZOEK NAAR

WERK

KOSTEN

OM VERDER TE STUDEREN (afgelopen 5 jaar)

JEUGDWERKLOOSHEID TUSSEN 2019 EN 2026 VAN 9,5 NAAR 14,5%

1/4 KORTGESCHOOLDE JONGEREN IS WERKLOOS

Kerncijfers

Meer jongeren verlaten de schoolbanken zonder diploma
- Jaarlijks verlaat 12% van de leerlingen in Vlaanderen de schoolbanken zonder diploma of kwalificatie. Dat aandeel is de afgelopen 10 jaar met een kwart gestegen. Het gaat vandaag om ruim 9.000 leerlingen.
- In het voltijds beroepssecundair onderwijs loopt dat op tot 1 op 4 leerlingen.
- 23% van de jongeren die de schoolbanken verlaten zonder diploma, zijn een jaar later nog steeds op zoek naar werk.
- 15,6% van de vroegtijdige schoolverlaters behaalt na drie jaar alsnog een kwalificatie via tweedekansonderwijs.

Verder studeren wordt moeilijker
- De afgelopen vijf jaar stegen de kosten om verder te studeren met maar liefst 20%, terwijl de financiële steun voor verder studeren slechts met 9% toenam
- Sinds 2008 is in het hoger onderwijs de financiering per student gedaald van 10.100 naar 8.100 euro.
- De gemiddelde prijs van een kot ligt bijna 100 euro per maand hoger dan het beschikbaar budget van studenten die niet op kot kunnen. Bij 16% van wie niet op kot kan heeft dit ook een impact op de studiemogelijkheden.
- 1 op 3 studenten is bang om betere arbeidsvoorwaarden te vragen.

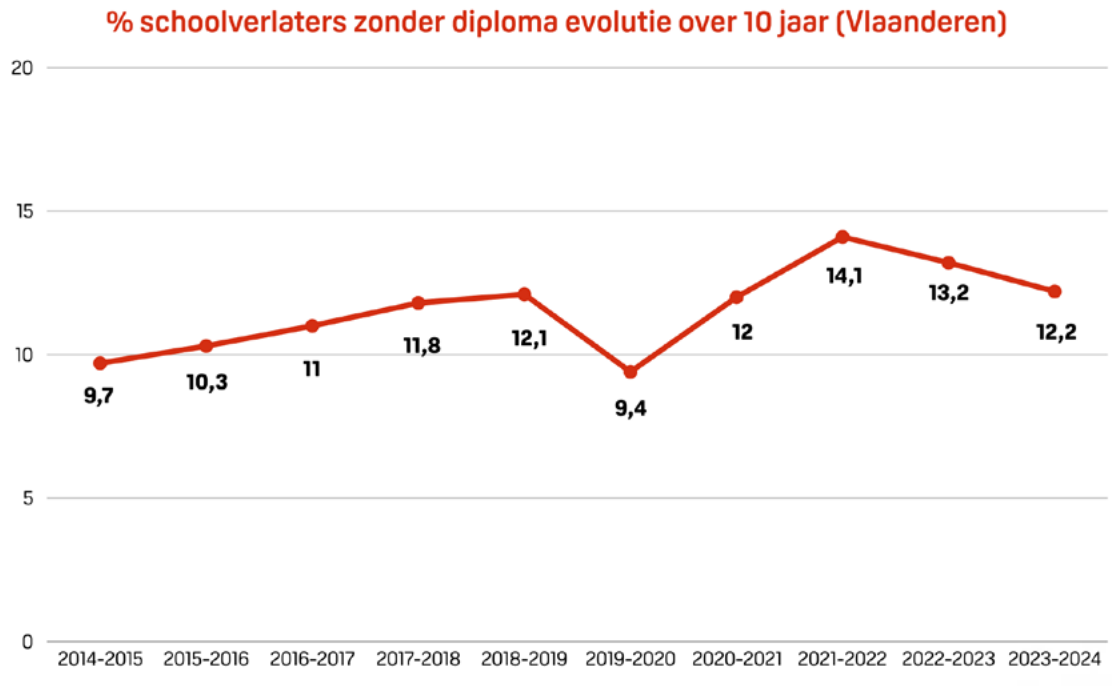
Meer werkloosheid en minder vangnet voor jongeren
- De jeugdwerkloosheid (min 25 jaar) steeg in Vlaanderen tussen 2019 en 2026 van 9,5 naar 14,5%. De werkloosheidsgraad van jongeren ligt daarmee drie keer hoger dan gemiddeld.
- 1 op 4 kortgeschoolde jongeren is werkloos.
- 75% van de werklozen jongeren heeft geen recht op werkloosheidsuitkering.

Elk jaar verlaten 9.000 leerlingen de schoolbanken zonder diploma

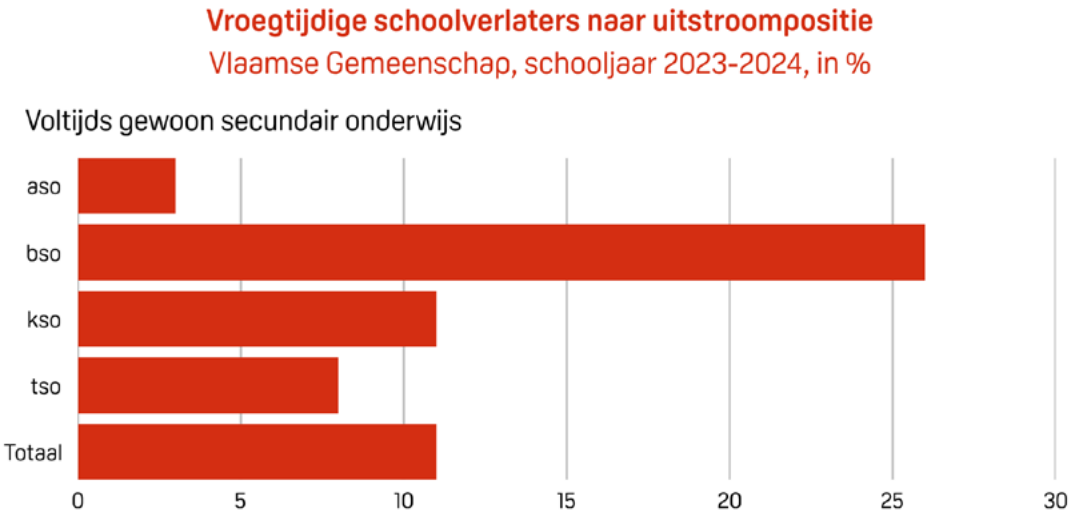
In het schooljaar ’23-’24 verliet 12% van de leerlingen in Vlaanderen het onderwijs zonder een kwalificatie die hen toegang gaf tot hetzij een beroep, hetzij een doorstroom naar het hoger onderwijs[1] . Dat zijn ongeveer 9.000 leerlingen die op onze arbeidsmarkt terechtkomen zonder diploma middelbaar onderwijs. Op tien jaar tijd zien we een stijging met 34% en hun aandeel in het totaal aantal schoolverlaters is met een kwart gestegen.

Schooljaar	Ongekwalificeerde uitstroom (aantal leerlingen)
2014-2015	6637
2015-2016	7110
2016-2017	7511
2017-2018	7967
2018-2019	8089
2019-2020	6100
2020-2021	8271
2021-2022	9774
2022-2023	9450
2023-2024	8939

1 Statistiek Vlaanderen

Dat is voor niemand goed, niet voor de samenleving en niet in het minst voor de jongere zelf. Achter die globale cijfers gaan heel wat verschillen schuil: zo verlaten meer jongens (14,7%) het onderwijs zonder kwalificatie dan meisjes (9,5%). Opvallend zijn de grote verschillen tussen de onderwijsvormen: leerlingen uit het algemeen secundair onderwijs verlaten minder snel de schoolbanken zonder diploma dan jongeren uit het voltijds beroepssecundair onderwijs: daar zien we dat de cijfers oplopen tot maar liefst één op vier leerlingen[2].

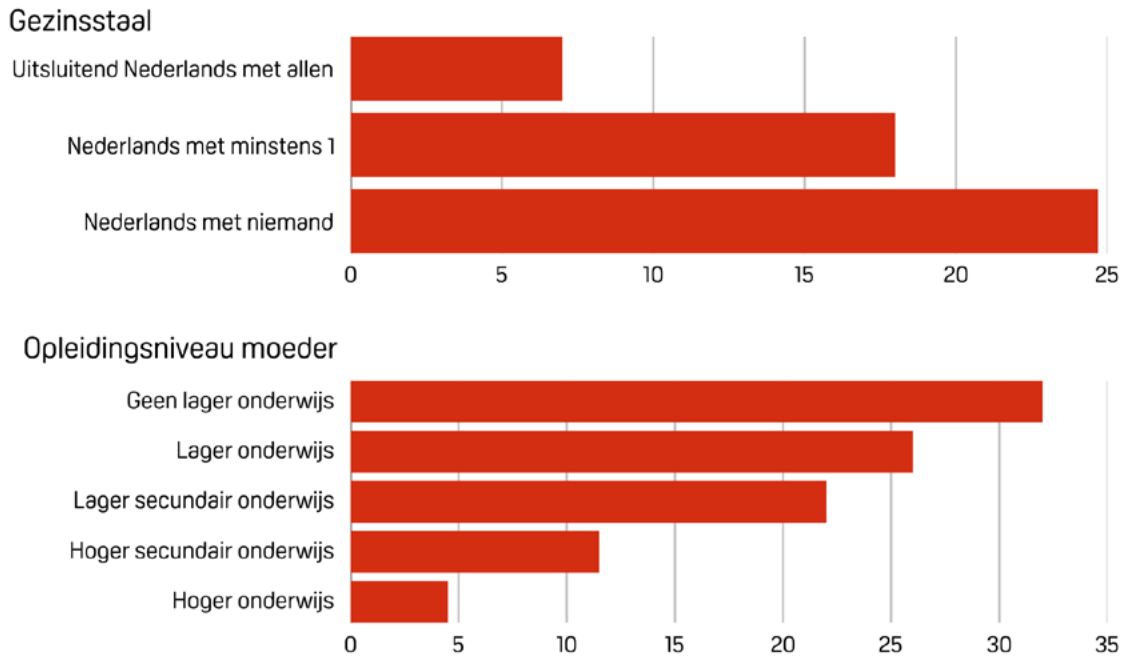
Binnen het beroepssecundair onderwijs zien we grote verschillen naargelang leerweg en aanbieder: 21,1% van de leerlingen in het niet-duaal bso verliet het onderwijs vroegtijdig (3.310 leerlingen). In het duaal bso lag dat percentage hoger, namelijk 27,5%, maar in absolute aantallen ging het om veel minder leerlingen (365).

Ook het gezin waarin je opgroeit speelt een rol bij het vroegtijdig verlaten van de schoolbanken: jongeren die opgroeien in een gezin waarin met niemand Nederlands wordt gesproken (24,7%) lopen 3 keer meer risico dan jongeren die thuis enkel Nederlands praten (7,0%). Ook het opleidingsniveau van de moeder speelt mee: hoe hoger haar opleidingsniveau, hoe kleiner de kans dat haar kind de school verlaat zonder diploma.

2 Statistiek Vlaanderen

Vroegtijdige schoolverlaters per gezinstaal en opleidingsniveau moeder

Vlaamse Gemeenschap, schooljaar 2023-2024, in %

Eén van de oorzaken van vroegtijdig schoolverlaten is dat leerlingen uit kwetsbare milieus vaker worden doorverwezen naar studierichtingen en leertrajecten die niet aansluiten bij hun interesses en talenten. We zien bijvoorbeeld dat leerlingen vaak in de B-stroom terechtkomen vanwege een beperkte kennis van het Nederlands en niet vanuit een bewuste keuze voor de aangeboden leerinhouden. Eenmaal in de B-stroom blijkt het niet evident om die weer te verlaten: minder dan 4% van de leerlingen doet dat.[3]

Leerlingen kunnen ook niet altijd terecht in de opleiding van hun keuze: soms is er geen plaats in de school van hun keuze en zijn er wachtlijsten, soms worden studierichtingen geschrapt. Soms is het gewoon niet haalbaar voor een leerling om elke ochtend de verplaatsing naar een grotere stad te maken en soms brengen leerlingen wegens het lerarentekort[4] te veel uren door in de studie. Dat kan leiden tot demotivatie en uitval versterken.

En een derde reden vinden we terug in de eigenheid van ons onderwijs. Het heeft een groot potentieel om kwetsbare groepen een kans op sociale mobiliteit te bieden, maar al meermaals is aangetoond dat de organisatie van het onderwijs in Vlaanderen juist bijdraagt aan meer segregatie en achterstand en sociale ongelijkheid reproduceert. Zelfs meer dan in andere landen het geval is[5].

Vlaanderen combineert op het vlak van onderwijs in Europees perspectief vrij hoge gemiddelde prestaties met een sterke sociale segregatie tussen scholen, grote verschillen tussen scholen en een relatief hoge sociale ongelijkheid in prestaties[6].

En eenmaal op de arbeidsmarkt spelen de gevolgen daarvan door. Jongeren die de school zonder kwalificatie verlaten, hebben het ook daarna niet makkelijk. De recente arbeidsmarktkrapte heeft enige verbetering gebracht, maar het negatieve effect blijft groot. Zo'n 23% van de jongeren die de

3 SERV https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_20260302_Vroegtijdigschoolverlaten_ADV.pdf

4 Aan het begin van het schooljaar '25-'26 waren er Meer dan 3.700 voltijdse leerkrachten te kort in Nederlandstalig onderwijs: "Leraren moeten doen wat ze het best kunnen: lesgeven" | VRT NWS Nieuws

5 Onderwijsongelijkheid | Opgroeien

6 Ongelijkheid in het Vlaamse onderwijssysteem – I. Niçaise (2018) https://data-onderwijs.vlaanderen.be/documenten/bestand.ashx?nr=11927

schoolbanken zonder diploma verlaten, zijn een jaar later nog altijd op zoek naar werk[7].

Tweedekansonderwijs

Een deel van de jongeren die zonder diploma de schoolbanken verlaat, probeert alsnog een kwalificatie te behalen via het tweedekansonderwijs. Concreet doen ze dat via de Examencommissie, het volwassenonderwijs of een herinschrijving in het secundair onderwijs. Als we naar de cijfers sinds 2013 kijken[8], dan kunnen we stellen dat gemiddeld zo'n 36,1% van de vroegtijdige schoolverlaters zich binnen de twee jaar inschrijft voor een van deze opties. Drie jaar nadat ze de school hebben verlaten behaalt gemiddeld 15,6% ook een kwalificatie op deze manier.

Ook verderop in de loopbaan kan wie geen diploma middelbaar heeft via de VDAB proberen om naar het tweedekansonderwijs te gaan om een kwalificatie te behalen. We zien echter dat VDAB daar niet volop op inzet. Vandaag worden 7 op de 10 aanvragen om naar het tweedekansonderwijs te gaan door VDAB geweigerd.[9]

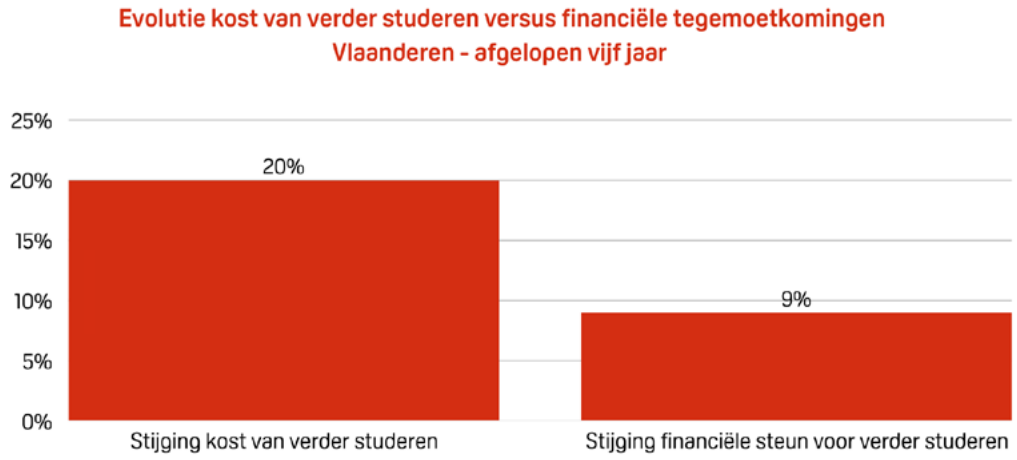
Verder studeren? Toegankelijkheid hoger onderwijs onder druk

Onze arbeidsmarkt staat voor immense uitdagingen: demografische ontwikkelingen die leiden tot een verminderde instroom, vacatures die moeilijker ingevuld raken en de toename van knelpuntberoepen, de opkomst van artificiële intelligentie, uitdagingen op het vlak van klimaat en energie. Het hoger onderwijs speelt hier een belangrijke rol: het vormt de professionals van de toekomst en de competentiemismatch is vandaag het grootste probleem als het over arbeidsmarktkrapte gaat.

Maar, we moeten vaststellen vast dat de huidige Vlaamse regering beslissingen neemt die de toegankelijkheid van dat hoger onderwijs onder druk zetten.

De besparingen die tijdens deze legislatuur werden doorgevoerd spelen daarin een centrale rol. In het hoger onderwijs sneed de minister 34 miljoen euro weg. Daarmee treft ze ongeveer 20.000 beursstudenten rechtstreeks, ondanks herhaalde waarschuwingen van de Vlaamse onderwijsraad (VLOR) over de toenemende betaalbaarheidskloof.

Studeren brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Het studiegeld ligt ondertussen hoger dan 1000 euro, en ook de andere studie- en leefkosten stegen fors. Op vijf jaar tijd zijn de kosten met maar liefst 20% gestegen, goed voor 209 à 220 euro per maand extra voor kotstudenten en 136 à 147 euro per maand extra voor pendelstudenten. De totale financiële tegemoetkomingen voor kot- en pendelstudenten zijn in dezelfde periode slechts met zo'n 9% gestegen[10].

7 VDAB Schoolverlatersrapport 2025 Microsoft PowerPoint - Schoolverlatersrapport_2025
8 Vroegtijdige schoolverlaters. Inschrijvingen en kwalificaties in tweedekansleerwegen | Vlaanderen.be
9 VDAB weigert massaal opleiding secundair onderwijs | De Morgen
10 Nood aan een coherent beleid voor een betaalbaar hoger onderwijs | Vlor

De stijgende kosten maken het voor meer studenten moeilijk om te starten of verder te studeren. Hogescholen en universiteiten zien het aantal studenten dat financiële steun vraagt sterk toenemen. Tussen 2020-2021 en 2021-2022 steeg het aantal aanvragen bij de studentenvoorzieningen (leningen, gespreide betalingen, steun voor vervoer, laptops of psychomedische hulp) met 35%. En ook het aantal beurs- en bijna-beursstudenten neemt toe: tussen 2018-2019 en 2022-2023 steeg deze groep met bijna 16%.

Ook studenten uit de lagere middenklasse komen vaker financieel in de problemen — zij vallen buiten de toelagesystemen, maar kunnen de oplopende kosten moeilijker dragen. En terwijl de vraag naar ondersteuning bij de studentenvoorzieningen toeneemt, groeien de budgetten nauwelijks mee. De middelen voor studentenvoorzieningen werden de afgelopen jaren maar voor 50% geïndexeerd.

Tel daarbij dat universiteiten en hogescholen geconfronteerd worden met een structurele onderfinanciering. Ondanks het Financieringsdecreet van 2008 is de Vlaamse financiering per student gedaald van ruim 10.100 naar 8.100 euro per jaar[11]. Mocht die financiering gelijk gebleven zijn, dan zou het jaarlijkse budget hoger onderwijs in Vlaanderen 657 miljoen euro hoger liggen.

De Vlaamse regering snijdt nu ook de specifieke Brussel-middelen weg. Die dienden om hogere infrastructuurkosten en extra begeleiding te voorzien omwille van het profiel van studenten. Daarnaast negeert het beleid dat hogescholen worstelen met een snelgroeiende groep graduaatsstudenten: van 10.000 in 2019 tot bijna 26.000 in 2024-2025. De arbeidsmarkt schreeuwt om deze profielen, met duizenden openstaande vacatures, maar ook hier blijft de financiering achter bij de stijging van het studentenaantal. Vandaag dekt de overheid slechts 73% van de reële kost, waardoor hogescholen jaarlijks 39 miljoen euro moeten bijleggen. Omgerekend: meer dan 2.000 euro per student. Hogescholen compenseren dit via besparingen, inkomsten uit andere opleidingen of reserves. Deze situatie dreigt onhoudbaar te worden nu het aantal graduaatsopleidingen blijft stijgen[12].

De gekozen koers ondergraaft de democratisering van het hoger onderwijs. De drempels verhogen: inschrijvingsgelden stijgen en tegelijk wordt de lat voor studievoortgang strenger gelegd - ook voor studenten die (meer) moeten werken om studiekosten en levensonderhoud te dragen. Zo werd er deze legislatuur stevig ingegrepen in de toegang tot studiebeurzen: studenten ouder dan dertig verliezen hun recht op een studiebeurs en studenten moeten voortaan minstens 54 studiepunten opnemen, in plaats van 27, om een beurs te kunnen krijgen[13].

Studeren dreigt zo geen collectief recht meer te zijn, maar eerder een investering met toenemende risico's. Voor een groeiende en kwetsbare groep wordt starten of blijven studeren financieel moeilijker.

Betaalbaarheid van studentenwoningen gaat achteruit

Op kot gaan is duur, een kot vinden is niet makkelijk en ook het landschap van de studentenwoningen is de laatste jaren erg veranderd. Grote spelers palmen de markt steeds meer in en bieden steeds luxueuzere kamers aan, waardoor ook hier weer de financieel zwaksten moeilijker een kamer vinden.

Zo'n 49% van de studenten gaat op kot. De meerderheid van de studenten die niet op kot zitten, pendelen naar hun studiestad (38% van het totaal). Van de groep die niet op kot zit, zou 32% dit wel graag willen. In 70% van de gevallen is de reden hiervoor dat een kot te duur is[14].

Dat blijkt ook als we het budget vergelijken met de prijzen. Wie niet op kot zit en dat wel wil, geeft aan een maximumbudget te hebben van 464 euro per maand, inclusief energiekosten. De gemiddelde prijs betaald door kotstudenten bedraagt 555 euro per maand inclusief kosten[15].

11 Hoger onderwijs in opstand

12 SERV_20250623_Graduaatsopleidingen_ADV.pdf

13 Studiebeurzen: besparing straft wie het al moeilijk heeft. | Vlaams ABVV

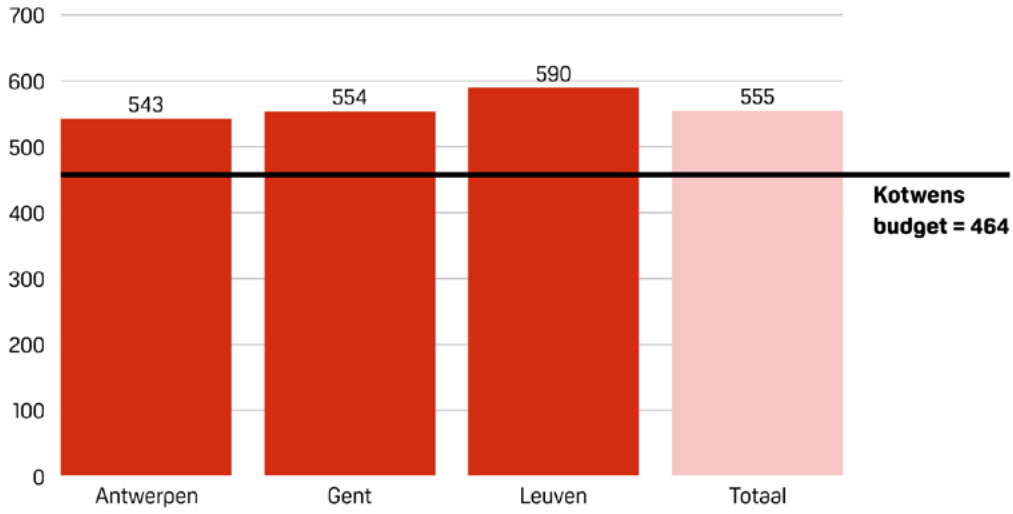
14 Steunpunt Wonen, monitor studentenhuisvesting https://steunpuntwonen.be/wp-content/uploads/2026/05/Ad-hoc_Monitor-studentenhuisvesting_2025_EIND.pdf

15 Steunpunt Wonen, monitor studentenhuisvesting https://steunpuntwonen.be/wp-content/uploads/2026/05/Ad-hoc_Monitor-studentenhuisvesting_2025_EIND.pdf

Zo'n 16% van de studenten met een kotwens geeft aan dat het niet op kot zitten hen verhinderd heeft om de gewenste opleiding te volgen. Van wie toch heeft kunnen starten, heeft 15% de opleiding moeten volgen in een andere stad dan hun voorkeursstad[16].

20% van de studenten die op kot zitten, betalen alles zelf. Ongeveer een derde van hen (32%) geeft aan daarbij moeilijkheden te hebben om alles te kunnen betalen[17].

Gemiddelde huurprijs voor een studentenkot per stad per maand, in euro.

Werken en studeren combineren: steeds vaker een noodzaak

Steeds meer jongeren moeten werken en studeren combineren. Het aantal studentenjobs, het aantal werkende studenten en het arbeidsvolume uitgevoerd door studenten is tussen 2017 en 2025 sterk toegenomen[18]. Dit is mede te verklaren door de versoepelde federale wetgeving rond studentenarbeid. Zo'n 78% van de studenten ouder dan 15 jaar heeft een studentenjob in de zomer[19]. Meer dan 90% van de studenten in het hoger onderwijs werkt als jobstudent. 87% werkt tijdens de zomervakantie. 83% werkt tijdens het academiejaar. Het gaat om gemiddeld 31 dagen tijdens de zomer en 16,6 uur per week tijdens het academiejaar[20].

Studenten kunnen vandaag tot 650 uren per jaar studentarbeid verrichten, dit staat gelijk aan bijna 4 maanden voltijds. De meerderheid van de studenten werkt minder dan 200 uren, maar de tijdsinvestering is ongelijk verdeeld naar sociaaleconomische positie. Studenten uit minder begoede gezinnen, studenten met een migratieachtergrond, oudere studenten en studenten die alleen wonen of met hun partner, werken gemiddeld meer uren. Studenten uit minder begoede gezinnen en studenten die alleen wonen of in co-housing combineren ook vaker meerdere jobs tijdens het academiejaar.

16 Steunpunt Wonen, monitor studentenhuisvesting https://steunpuntwonen.be/wp-content/uploads/2026/05/Ad-hoc_Monitor-studentenhuisvesting_2025_EIND.pdf

17 Steunpunt Wonen, monitor studentenhuisvesting https://steunpuntwonen.be/wp-content/uploads/2026/05/Ad-hoc_Monitor-studentenhuisvesting_2025_EIND.pdf

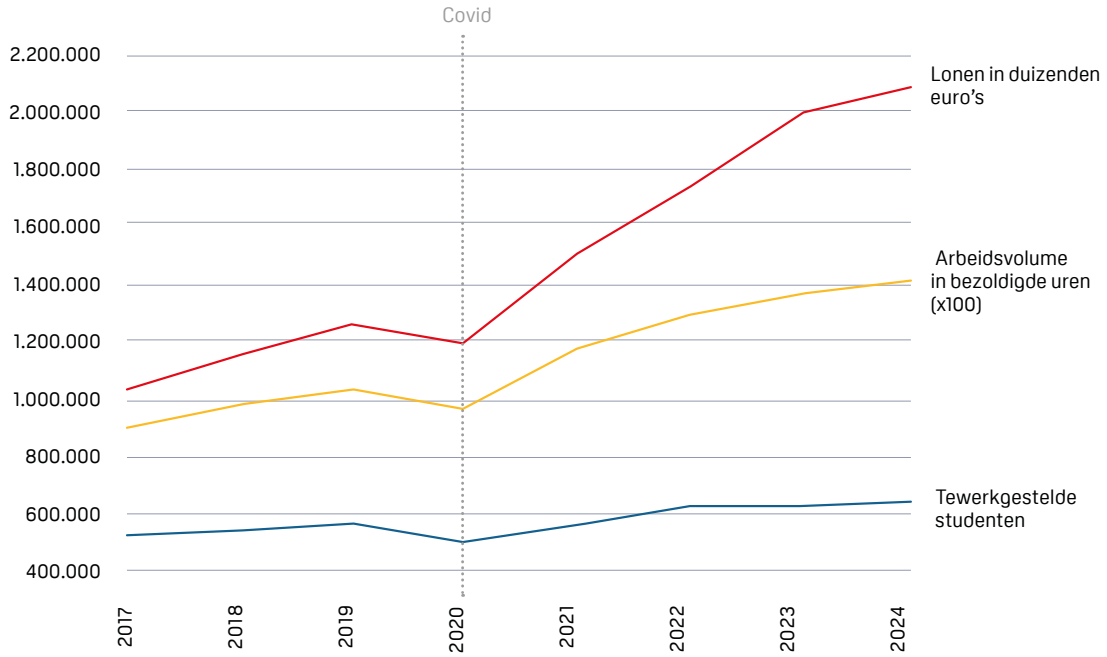
18 ABVV (2025), sociaal-economische barometer 2025, https://abvv.be/barometer-2025

19 Randstad (2026) Studenten aan het werk. Strombeek-Bever: Randstad. Available at: https://www.randstad.be/workforce360/studies/studenten-aan-het-werk/

20 Van Aerden, K., Bosmans, K., & Vanroelen, C. (2026). Student Work in Belgium: Results from the 1st wave of a quantitative survey. VUB, WP_Student_work_in_Belgium.pdf

Evolutie tewerkstelling studenten 2017-2024

Bron: RSZ

Studentenwerk zet bijgevolg voor een aanzienlijke groep studenten de onderwijskansen onder druk. Zo heeft 16% moeilijkheden om hun studentenjob te combineren met hun studies hoger onderwijs. Één op drie studenten geeft aan soms contactmomenten over te slaan of achteraf opnames te bekijken omwille van werk.

Uit een studie van Randstad[21] blijkt dat 30% van de bevraagde studenten vindt dat studentenarbeid een negatieve invloed had op hun studieprestaties. Ze missen meerdere keren per week lessen om te kunnen werken. 1 op 3 studenten werkt zelfs tijdens de examens.

Net de studenten die werken uit financiële noodzaak, lopen een verhoogd risico op een studie-werkconflict[22]. Zij hebben hun studentenjob immers nodig om zichzelf of hun familie financieel te ondersteunen of om hun studie te financieren. De huidige besparingen op de studiebeurzen en studentenvoorzieningen zullen deze sociale ongelijkheden nog verder uitvergroten.

Werkervaring opdoen is voor de helft van de studenten een belangrijke reden voor studentenarbeid (50%). Tegelijkertijd gebruikt slechts één op vier werkende studenten vaardigheden of kennis uit het hoger onderwijs tijdens het uitvoeren van studentenwerk. Studenten vinden we hoofdzakelijk terug in de horeca en handel, waar ze vaak avond- en weekendwerk verrichten en een hoge mate van fysieke belasting en beperkte autonomie ervaren.

Studenten die werken uit financiële noodzaak rapporteren over het algemeen een lagere jobkwaliteit. Bovendien blijken studenten ook kwetsbaar te zijn in de relatie met hun werkgever. Bijna eén op drie studenten is bang om betere arbeidsvoorwaarden te vragen en 22% vreest ontslagen te worden als ze niet gehoorzamen[23]. Bij studenten die werken om hun studies te financieren ligt die angst nog hoger (33%). Studenten worden ook vaker geconfronteerd met verbaal geweld of ongewenste seksuele aandacht tijdens het uitvoeren van hun job.

21 Randstad (2026) Studenten aan het werk. Strombeek-Bever: Randstad. Available at: https://www.randstad.be/workforce360/studies/studenten-aan-het-werk/

22 Van Aerden, K., Bosmans, K., & Vanroelen, C. (2026). Student Work in Belgium: Results from the 1st wave of a quantitative survey. VUB, WP_Student_work_in_Belgium.pdf

23 Van Aerden, K., Bosmans, K., & Vanroelen, C. (2026). Student Work in Belgium: Results from the 1st wave of a quantitative survey. VUB, WP_Student_work_in_Belgium.pdf

Op de arbeidsmarkt maar geen job of uitkering

De signalen op de Vlaamse arbeidsmarkt voor jongeren staan steeds vaker op rood. De jeugdwerkloosheid (min 25 jaar) steeg in 2026 tot 14,6%, tegenover 9,5% in 2019. De werkloosheidsgraad van jongeren ligt daarmee meer dan 3 keer hoger dan de algemene werkloosheidsgraad. Vooral kortgeschoolde jongeren worden hard getroffen: bijna één op vier van hen is werkloos[24]. Hooggeschoolde jongeren zijn dan weer het minst vaak werkloos (7,6%). Ook de cijfers van VDAB bevestigen deze kwetsbaarheid. Een jaar na het verlaten van de schoolbanken is nog steeds 23% van de ongekwalificeerde schoolverlaters werkloos, tegenover slechts 3% van de hooggeschoolden.

Daarnaast stijgt het aantal jonge werkzoekenden zonder werk bij VDAB fors: van 26.200 in 2022 naar meer dan 35.700 in 2025. Opvallend is dat bijna drie op de vier van deze jongeren geen recht hebben op een werkloosheidsuitkering[25]. Door steeds strengere toegangsvoorwaarden tot het systeem van de inschakelingsuitkering – een verstrenging doorgevoerd door de vorige en huidige Vlaamse regeringen - vallen steeds meer jongeren uit de sociale zekerheid, terwijl ze net extra ondersteuning nodig hebben om hun weg naar de arbeidsmarkt te vinden.

We zien bijvoorbeeld dat de recente hervorming, die de inschakelingsuitkering beperkt van maximaal 2 jaar naar 1 jaar, heeft geleid tot een uitstroom naar werk van 19,4%[26]. Dat betekent concreet dat 8 op 10 van die jongeren geen werk hebben gevonden. Het toont aan dat het beperken van rechten op zich geen oplossing biedt voor de onderliggende problemen op de arbeidsmarkt.

De groep NEET-jongeren – dat zijn jongeren tot 30 jaar die niet werken, geen onderwijs volgen en geen opleiding volgen – verdient bijzondere aandacht. In 2024 bedraagt de NEET-ratio in Vlaanderen 5,7%[27]. Sinds 2022 is deze elk jaar een stukje toegenomen. Hoewel hun aandeel de voorbije jaren relatief stabiel bleef, gaat het om een uiterst kwetsbare groep. Kortgeschoolde jongeren, jongeren met een migratieachtergrond en jongeren met een arbeidshandicap zijn er sterk in oververtegenwoordigd. Zij ervaren vaak een moeilijkere inschakeling op de arbeidsmarkt en hebben bijvoorbeeld vaker kortlopende jobs, afgewisseld met werkloosheidsperiodes. Zonder gerichte begeleiding dreigen zij langdurig aan de kant te blijven staan. 31,3% van de NEET-jongeren tussen 15- en 29 jaar is kortgeschoold, terwijl dit bij de totale jongerengroep op die leeftijd slechts 9,2% is. Zo'n 24,7% van hen ervaart langdurige hinder door een handicap, aandoening of ziekte, terwijl dit voor de hele jongerenpopulatie slechts 6,7% is. 14,1% van de NEET-jongeren tussen de 15 en 29 jaar is geboren buiten België (versus 8,6% in de totale jongerenpopulatie).

Steun op weg naar een (eerste) job neemt af

Ondanks de moeilijke positie van jongeren op de arbeidsmarkt wordt net bespaard op dienstverlening, opleiding en projecten om jongeren dat duwtje in de rug te geven om een goede start te maken op de arbeidsmarkt.

De Vlaamse regering ging over tot een monsterbesparing bij VDAB. VDAB ziet zijn werkingsbudget dalen met 18,5% op drie jaar tijd. Dit heeft een enorme impact.

VDAB maakte daarom de keuze om deze besparing op te vangen door minder samen te werken met non-profitpartners die specifieke begeleidingstrajecten uitvoeren voor personen met een verre afstand tot de arbeidsmarkt, zoals kortgeschoolden, personen met gezondheidsproblemen, … en besliste om ook niet meer zelf in te zetten op de begeleiding van werkzoekenden die intensieve dienstverlening nodig hebben

Bovendien staat door de besparingen ook de inzet op competentieversterking op een lager pitje doordat VDAB zich minder wil richten op langdurige (om)scholingstrajecten.

24 Steunpunt Werk
25 Arvastat
26 De RVA publiceert een eerste monitoring van uitstroom uit de werkloosheid na de hervorming| De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
27 Trendrapport 2025: Kwetsbare groepen op de Vlaamse arbeidsmarkt - Steunpunt Werk

Ook werd het systeem van de Individuele beroepsopleiding (IBO) hervormd. In zo'n traject leer je een beroep rechtstreeks op de werkvloer, in een bedrijf dat jou zelf opleidt. De werkgever betaalt tijdens die periode geen loon, maar een vergoeding. De werkzoekende kreeg vervolgens een supplement op de uitkering of een volledige vergoeding van minstens 80% van het GGMMI. Na afloop kreeg de werkzoekende in principe een vast contract. Het systeem wordt veelvuldig gebruikt door jongeren (44%). Maar door de hervorming zal de vergoeding in verschillende situaties veel lager komen te liggen dan vandaag. Ook de problemen rond de vaak slechte kwaliteit van de opleiding tijdens de IBO werden niet aangepakt. Dat maakt dat het systeem veel minder aantrekkelijk wordt voor cursisten en zorgt ervoor dat zij in een slechtere positie terecht komen dan in het vorige systeem.

Door de besparingen bij VDAB werden verder de transitietrajecten voor jongeren geschrapt. In deze trajecten werden samenwerkingen opgestart met scholen, vakbonden en VDAB om jongeren met een risico op vroegtijdige schooluitval op te sporen. Dit met het oog op het toekennen van een loopbaancoach aan die jongeren om in te zetten op het versterken en ondersteunen van de jongere en zijn netwerk zodat die alsnog een onderwijskwalificatie kan halen of minstens een aantal beroepskwalificaties om zo een job te vinden.

Sinds 2013 hebben de lidstaten van de EU op Europees niveau een Jongerengarantie[28] afgesproken. Dit houdt in dat jongeren binnen vier maanden nadat zij werkloos zijn geworden of het onderwijs hebben verlaten, een baan, een vervolgopleiding, een stage of een leerlingplaats aangeboden moet krijgen. In 2020 werd de afspraak nog eens bevestigd en uitgebreid naar iedereen onder de 30 jaar. Met de huidige ingrepen riskeert Vlaanderen niet meer te voldoen aan het engagement inzake het Europese Jongerengarantieplan.

Conclusie

Meer jongeren verlaten de middelbare school zonder diploma. We zitten nu op 9.000 jongeren per jaar. De kansen om daarna alsnog een kwalificatie te behalen liggen laag. Voor de meerderheid lukt dat niet in de eerste jaren van de loopbaan. Het risico om in de werkloosheid te blijven ligt hoog. Ons arbeidsmarktbeleid zet onvoldoende in op het geven van die tweede kansen. De evolutie is eerder in de andere richting. Falen op school wordt zo nog meer dan vroeger een garantie op falen in alle verdere stappen van je loopbaan.

De hulp voor jonge mensen bij de overgang naar de eerste stappen op de arbeidsmarkt laat te wensen over. Door besparingen op de VDAB neemt de begeleiding op weg naar een eerste job af en stageformules worden minder voordelig.

Verder studeren werd de afgelopen jaren moeilijker, in de eerste plaats door sterk gestegen kosten van hoger onderwijs en door de onderfinanciering ervan. Ook studentenwoningen zijn voor velen geen optie meer en dit heeft zelfs een impact op de studiekeuze. Steeds meer studenten zijn genoodzaakt om studeren met werken te combineren. Al deze elementen maken dat de druk op studenten is toegenomen.

Door beperkingen van het recht op een uitkering, wordt tegelijk het vangnet voor jongeren afgezwakt. Veruit de meerderheid van de werkloze jongeren kan vandaag niet rekenen op een werkloosheidsuitkering.

28 The reinforced Youth Guarantee - Employment, Social Affairs and Inclusion

2.

Welke problemen ervaren jonge werknemers?

1/3 JONGE WERKNEMERS WERKSTRESSKLACHTEN

13% BURN-OUTSYMPTOMEN

LAATSTE 20 JAAR WERKSTRESS BIJ JONGEREN

50% SNELLER TOEGENOMEN DAN GEMIDDELD

55,5% WISSELENDE UREN

1/8 NACHT-WERK

3/10 JONGEREN ONDER 25 JAAR

VAST CONTRACT

Kerncijfers

Werkstress stijgt het sterkst bij jonge werknemers
- Meer dan 1 op 3 jonge werknemers hebben werkstressklachten (35,9%), en 13% heeft burn-outsymptomen.
- De laatste 20 jaar is de werkstress bij jongeren 50% sneller toegenomen dan gemiddeld. We zien een stijging met 9 procentpunt ten opzichte van 6,1 procentpunt over alle leeftijden.
- Het risico op burn-out nam bij jonge werknemers de afgelopen 20 jaar twee keer zo snel toe als het gemiddelde, namelijk +4,4 procentpunt versus +2,2 procentpunt .

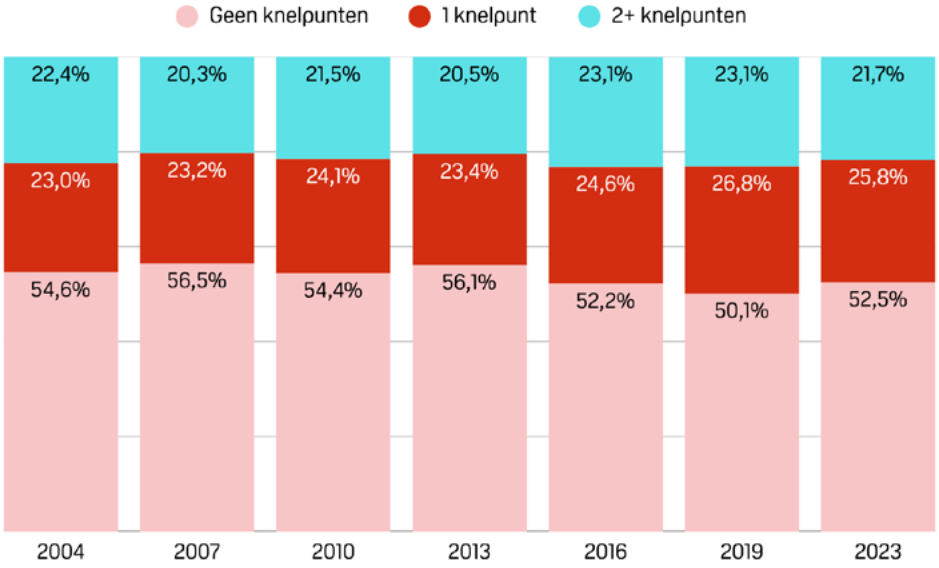
Jongeren zitten in slechtere jobs
- 55,5% van de jongeren heeft wisselende uren.
- 1 op 8 doet nachtwerk (15,6%)
- 47,4% doet overwerk
- Waar in 2010 nog bijna 6 op 10 jongeren onder 25 jaar een vast contract hadden, is dat vandaag gedaald tot minder dan 3 op 10.
- Minder dan de helft van de werknemers onder 25 jaar werkt op een plek waar een formele werknemersvertegenwoordiging is.

Demotivatie en vervreemding nemen toe
- 1 op 5 jonge werknemers (20,4%) kampt met motivatieproblemen. Bij kortgeschoolde arbeiders loopt dat op tot bijna 1 op 3 (31,9%).
- Ten opzichte van oudere leeftijdsgroepen komt vervreemding van de job dubbel zo vaak voor bij werknemers jonger dan 25 jaar.

Werkbaar werk: ook voor jongeren?

Op basis van de werkbaarheidsmonitor van de Stichting Innovatie en Arbeid[29] blijkt dat maar de helft (52,5%) van de jonge werknemers (min 35 jaar) momenteel werk heeft zonder knelpunten. Dit percentage is gedaald sinds 2004. Globaal genomen zien we dus geen vooruitgang in de werkbaarheid van de jobs voor jongeren ten opzichte van twintig jaar geleden.

Aandeel jonge werknemers 18-35 jaar volgens werkbaarheidsknelpunten, evolutie 2004-2023

29 Cijfers werkbaarheidsmeting werknemers | Werkbaar Werk

Maar dat algemene cijfer verbergt wel enkele belangrijke evoluties. De leermogelijkheden van onze jongeren verbeterden sterk. Die zijn op bijna 20 jaar verdubbeld. Zo'n 64,5% van de jonge werknemers volgde een opleiding, wat aanzienlijk meer is dan de oudere werknemers. Dit is dan ook hun sterkste troef. Ook op het vlak van autonomie, taakvariatie en de ondersteuning van hun directe leidinggevende zien we een verbetering. Die vooruitgang wordt echter volledig tenietgedaan door een aantal andere evoluties.

Combinatie werk-privé op een kantelpunt

13,2% van de jonge werknemers (tot 35 jaar) in Vlaanderen ervaart problemen in de werk-privé-balans.[30] De groep onder 30 jaar scoort traditioneel wat beter, de groep tussen 30 en 35 jaar wat slechter. Het recente onderzoek naar jobkwaliteit in België stelt gelijkaardige verschillen vast tussen leeftijdsgroepen[31]. De jongste groep werknemers (15 t.e.m. 24 jaar) heeft de beste werk-privébalans. De groep van 25-34 jaar daarentegen scoort consequent het laagst. Dit bevestigt dat de levensfase waarin gezinsvorming en de opbouw van een carrière samenvallen, een duidelijk knelpunt vormt. Het zijn veel vaker jonge vrouwen die problemen ervaren in de werk-privé combinatie.

Uit de werkbaarheidsmonitor blijkt echter ook dat de voorsprong van de jongste groep werknemers in 2023 volledig is verdwenen. Zij zitten nu op hetzelfde niveau als hun oudere collega's.

Werkstress bij jongeren het sterkst toegenomen

Daar waar leermogelijkheden de afgelopen decennia voor jongeren verbeterd zijn en de werk-privé-balans vrij stabiel bleef, kende de werkstress echter een erg negatieve evolutie. Zodanig zelfs, dat deze de positieve effecten van andere elementen volledig tenietdeed.

Vandaag is mentale kwetsbaarheid een groot probleem, ook bij onze jonge generatie. Het aantal langdurig zieken is de afgelopen jaren sterk toegenomen, waarbij mentaal onwelzijn, burn-out en depressie een steeds groter aandeel innemen. En dat vooral bij jongere werknemers.

De cijfers van het RIZIV suggereren dat 37,6% van de zieken en invaliden arbeidsongeschikt is omwille van psychische klachten (depressie en burn-out). Bij personen tot 34 jaar gaat het om een stijging in het aantal arbeidsongeschikten van ruim 60% in de periode 2018-2023[32]. Jonge vrouwen zijn ongeacht hun werkstatuut, vaker langdurig ziek dan jonge mannen.

Jongeren hebben slechts een beperkt aandeel binnen de groep langdurig zieken[33], maar hun aandeel groeit het sterkst en het belang van mentale problemen als oorzaak neemt bij hen ook erg toe. Dat moet zorgen baren.

30 SERV_20241002_WBM2023_Jong_StIA_RAP.pdf

31 Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T)S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), Leuven. https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

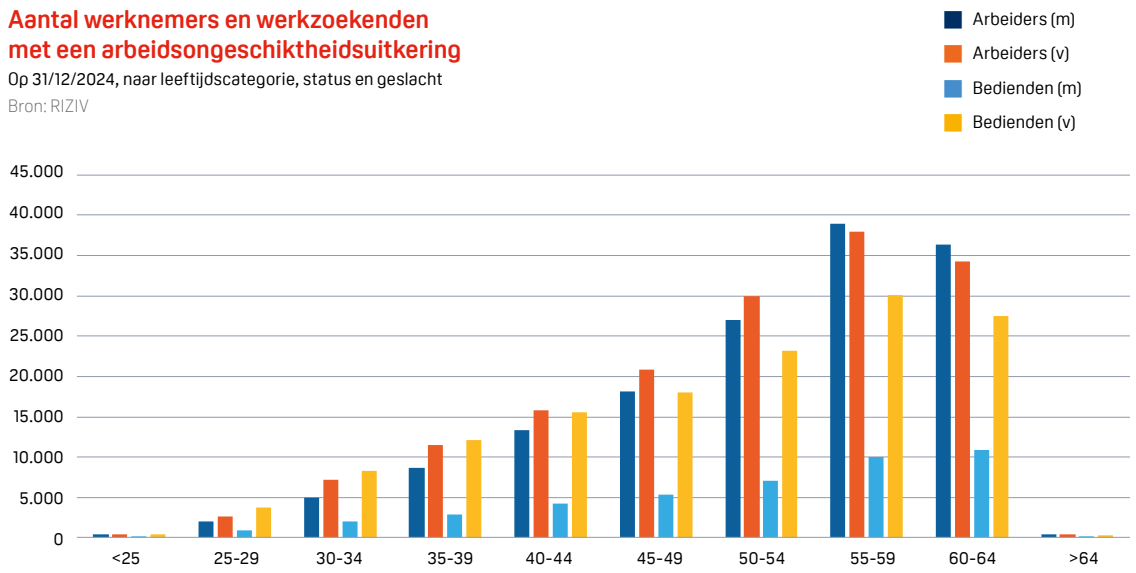
32 RIZIV 2024

33 ABVV-FGTB || Sociaal-economische barometer 2025

Aantal werknemers en werkzoekenden met een arbeidsongeschiktheidsuitkering

Op 31/12/2024, naar leeftijdscategorie, status en geslacht

Bron: RIZIV

Uit de werkbaarheidsmonitor blijkt dat het aantal jongeren op de werkvloer met werkstressklachten en burn-out symptomen op 20 jaar tijd sterk is gestegen. Vandaag heeft meer dan 1 op 3 werknemers jonger dan 36 jaar werkstressklachten (35,9%), en 13% heeft burn-outsymptomen[34]. Vooral jonge vrouwen worstelen hiermee.

De evolutie op langere termijn is hier vooral veelzeggend. Terwijl de jongeren bij de start van de meting in 2004 qua werkstress nog in een betere positie zaten dan de rest van de arbeidsmarkt, is het verschil met de oudere werknemers sinds 2016 bijna volledig verdwenen.

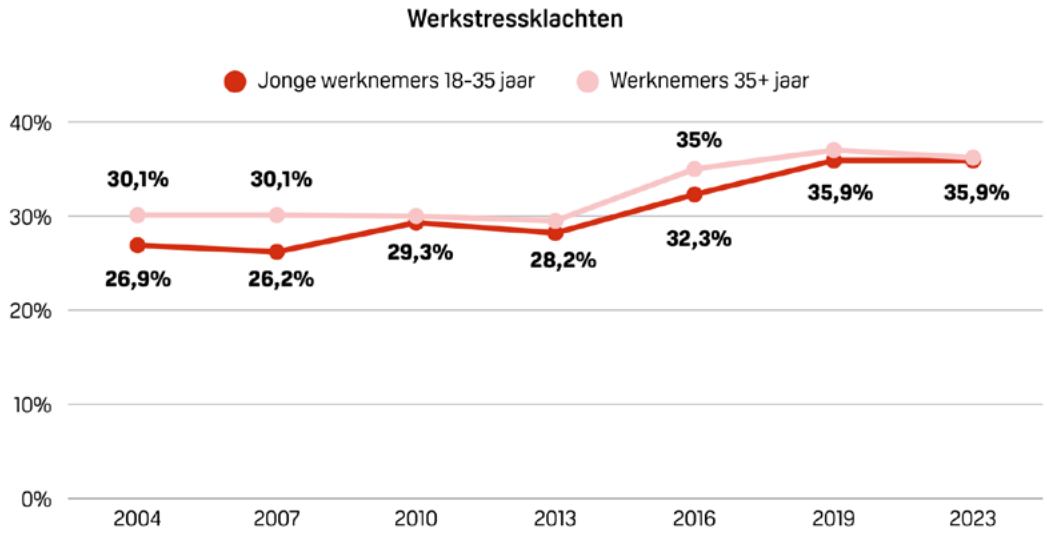
Het is belangrijk om hier even stil te staan bij wat precies bedoeld wordt met werkstressklachten. Het gaat om de mate waarin arbeidsbelasting leidt tot mentale vermoeidheid waar je moeilijk van recupereert en die daardoor spanningsklachten en verminderd functioneren tot gevolg heeft. Die onderliggende arbeidsbelasting kan fysiek zijn, maar ook werkdruk of emotionele belasting spelen evengoed een rol.

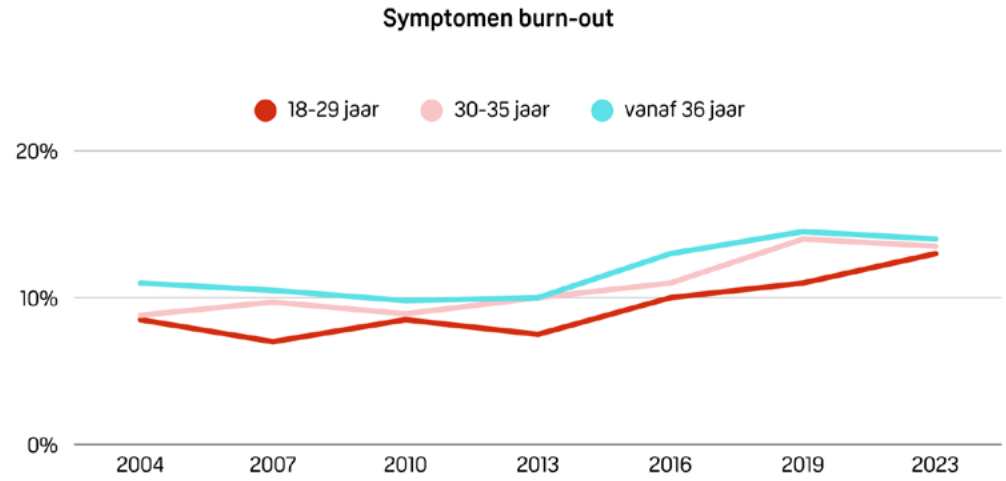
Het aandeel werknemers met werkstressklachten is sinds het begin van de metingen voor alle leeftijden sterk gestegen. We zijn in tien jaar geëvolueerd van ruim een kwart van de werknemers naar ruim een derde van de werknemers met werkstressproblemen. Maar als we dat uitsplitsen naar leeftijd, dan zien we dat met name jongere werknemers hier een enorme achteruitgang hebben gekend.

Terwijl het aandeel werknemers met werkstressklachten bij de groep ouder dan 35 in de laatste 20 jaar met 6,1 procentpunt toenam, was dat voor de groep tot 36 jaar maar liefst 9 procentpunt. De werkstress voor jonge werknemers nam de afgelopen 20 jaar dus met de helft sneller toe.

Wat betreft het risico op burn-out is de toename nog sterker. Daar zien we dat het aantal jonge werknemers met burn-out symptomen dubbel zo hard is gestegen als bij de oudere groep het geval was, namelijk 4,4 procentpunt versus 2,2 procentpunt.

34 SERV_20241002_WBM2023_Jong_StIA_RAP.pdf

Hoge taakeisen zijn de belangrijkste voorspeller van werkstress. Het gaat daarbij om werkdruk, emotionele belasting en fysiek belastende arbeids¬omstandigheden. Op het vlak van werkdruk en emotionele belasting zien we opnieuw dezelfde lange termijn trend terugkeren: daar waar jonge werknemers in 2004 nog in een betere positie zaten ten opzichte van hun ouder collega's, is die voorsprong twintig jaar later volledig weggewerkt[35].

Voor wat betreft emotionele belasting ervaren ze zelfs meer problemen dan oudere collega's. In 2023 presteerde 31,7% van de werknemers onder 36 jaar onder hoge werkdruk, 1 op 4 had te maken met emotionele belasting.

Motivatieproblemen

Motivatieproblemen komen vaker voor bij jongeren. Hoe ouder, hoe minder motivatieproblemen, hoe jonger hoe meer[36]. 1 op 5 jonge werknemers (20,4%) kampt met motivatieproblemen. Bij kort-geschoolde arbeiders loopt dat op tot bijna 1 op 3 (31,9%). Zo'n 7,7% jonge werknemers heeft zelfs te maken met ernstige demotivatie. Met ernstige demotivatie wordt bedoeld dat de motivatieproblemen zo erg zijn dat men nog moeilijk kan functioneren in de job.

Maar daar zijn wel twee kanttekeningen bij te maken. Ten eerste weten we dat uitval bij de oudere

35 SERV_20241002_WBM2023_Jong_StIA_RAP.pdf
36 SERV_20241002_WBM2023_Jong_StIA_RAP.pdf

leeftijdsgroepen meer voorkomt en in deze cijfers gaat het om wie vandaag nog aan de slag is. Bijgevolg is het niet onwaarschijnlijk dat de oudere leeftijdsgroepen beter scoren omdat er al een groep is uitgevallen en niet meer op de arbeidsmarkt actief is. Ten tweede zien we ook dat binnen de groep werknemers met motivatieproblemen, jongeren minder dan gemiddeld ernstige demotivatie vertonen en ouderen juist meer dan gemiddeld.

Motivatieproblemen vinden vooral hun oorsprong in routinematig werk, emotionele belasting en een gebrek aan autonomie. Motivatieproblemen komen vier keer vaker voor bij routinematig werk. Voor 1 op 5 jonge werknemers biedt het takenpakket onvoldoende afwisseling, 16,1% ervaart een gebrek aan autonomie.

Leeftijd	% motivatieproblemen
19-29	20,2
30-39	19,8
40-49	18,9
50-54	18,5
50+	17,8
Vlaamse gemiddelde	**18,8**

Repetitieve taken komen vaker voor aan de start van de loopbaan[37]. 71,4% van de 15- tot 24 jarige werknemers wordt met repetitieve taken geconfronteerd, vergeleken met 53,7% voor de 25- tot 34-jarigen, 52,8% voor de 35- tot 44-jarigen, en zo'n 48 à 49% bij de 45-plussers. Jonge werknemers zijn vaak oververtegenwoordigd in sterk gestandaardiseerde instapbanen en functies met weinig autonomie of afwisseling.

Flexibiliteit en precaire jobs

De voorbije jaren kwamen er steeds meer flexibele en goedkope werkvormen bij. Flexibiliteit uit zich zowel in de contracten (tijdelijke contracten, studentenjobs, flexi-jobs, platformwerk, schijnzelfstandigheid en seizoenswerk) als in de werktijden (nachtwerk, weekendwerk, ploegenwerk).

Dit heeft in de eerste plaats een grote impact gehad op de allerjongste groep werknemers. Er heeft zich een structurele verandering voltrokken in hoe jongeren onder de 25 jaar hun loopbaan starten.

Wie vandaag tussen 15 en 24 jaar oud is en de arbeidsmarkt betreedt, komt opvallend vaak in meer flexibele en meer precaire jobs terecht. Dat betekent niet alleen tijdelijke of onzekere contracten, maar ook lage lonen, beperkte opleidingskansen en weinig onderhandelingsmacht tegenover de werkgever.

Een van de meest sprekende evoluties in België is de sterke afname van vaste contracten voor jongeren tussen 15 en 24 jaar[38]. Waar in 2010 nog bijna zes op de tien van deze jongeren een vast contract hadden, is dat gedaald tot minder dan drie op de tien in 2024. Met andere woorden: de meerderheid van de min 25 -jarigen werkt nu met tijdelijke of flexibele contracten.

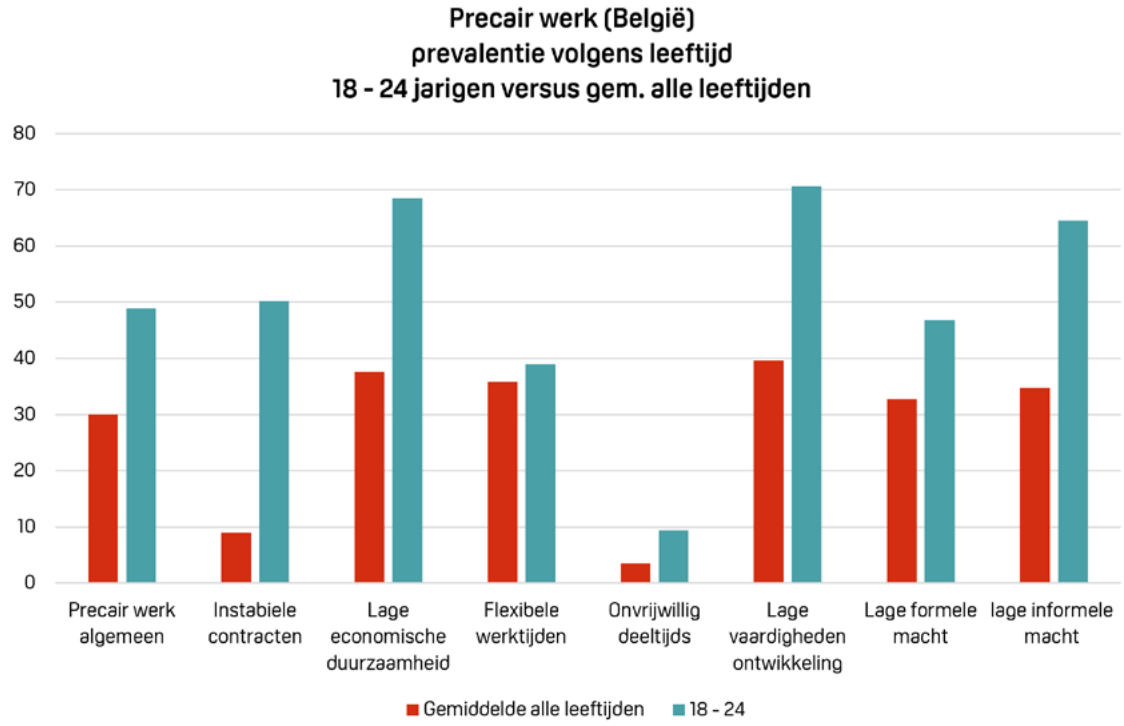
Loopbaanstarters nemen vaker onregelmatige uren op zich. In 2015 werkte zo'n vier op de tien

37 Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T)S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T) S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), Leuven. https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

38 Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T)S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), Leuven p.41 https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

jongeren tot 25jaar (39,2%) in België deeltijds. Vandaag zijn dat er bijna twee derde (63,3%). Ook weekendwerk kent een sterke toename in België: meer dan de helft van de jongeren (55,3%) werkt in 2024 regelmatig in het weekend.[39]

Uit onderzoek naar precariteit op de arbeidsmarkt[40] blijkt dat 18 tot 24 jarigen systematisch slechter scoren op tal van dimensies van lage tewerkstellingskwaliteit. Zij hebben veel vaker te maken met instabiele contracten, lage verloning, flexibele uren, onvrijwillig deeltijds werk en ga zo maar door. Hierdoor hebben de jongeren een hoge precariteitsscore. Op een schaal van 0 tot 100 scoren ze 48,9. Dit ligt flink boven de algemene precariteitsscore van 30 op 100. Bovendien is het verontrustend dat de prevalentie van precair werk bij jongeren toeneemt terwijl ze gemiddeld gezien afneemt.

Als we de scope uitbreiden naar jongeren tot 35 jaar, zien we een iets positiever beeld, al blijft de achterstand ten opzichte van oudere werknemers duidelijk afgetekend.

In Vlaanderen heeft 16,6% van de 20 tot 34 jarigen een tijdelijk contract, dat is meer dan dubbel zo vaak als gemiddeld[41].

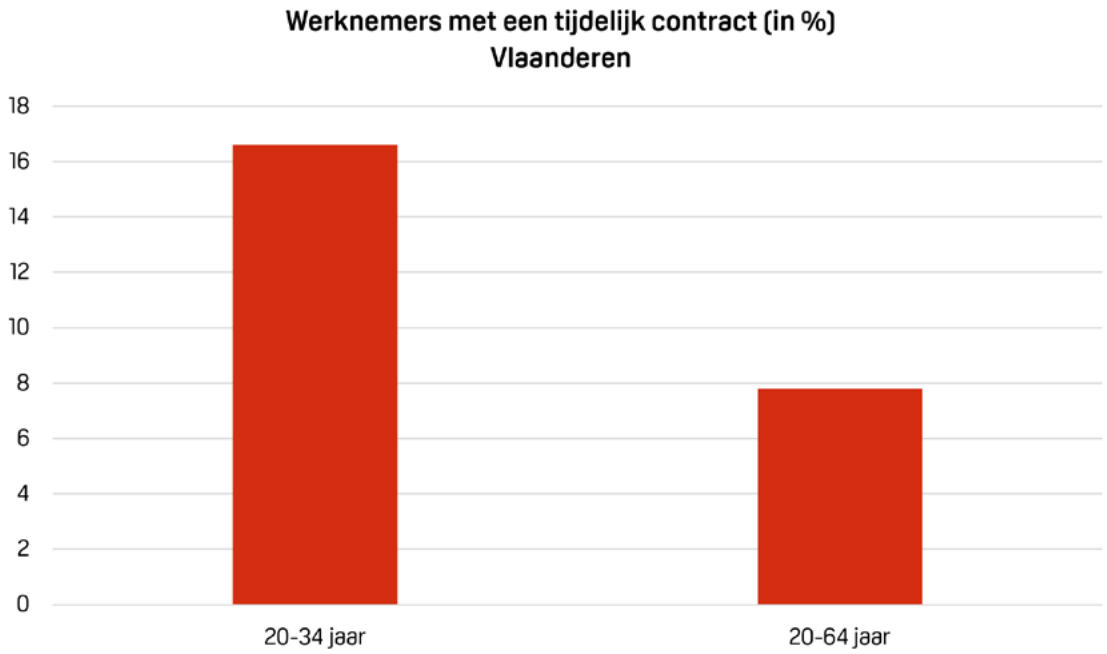
Uit de werkbaarheidsmonitor leren we verder dat werknemers onder de 35 jaar vaker te maken krijgen met een aantal specifieke jobkenmerken[42]. Zo hebben ze vaker roosterwijzigingen (55,5% tegenover 52% bij werknemers ouder dan 35). Eén op acht, oftewel 15,6% van de jonge werknemers, doet nachtwerk. Ook dit cijfer ligt hoger dan bij de oudere groep (12,1%). Ze presteren tenslotte ook meer overwerk (47,4% versus 42%).

39 Idem, p.43 en 47
https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

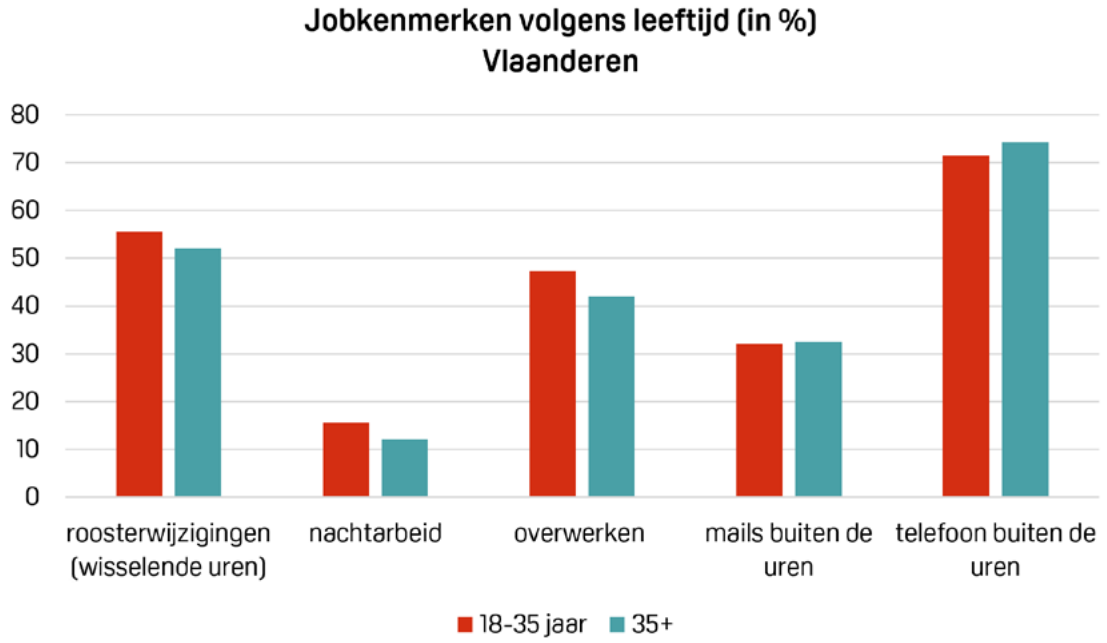
40 Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T)S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), Leuven https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

41 Type arbeidscontract | Vlaanderen.be

42 SERV_20241002_WBM2023_Jong_StIA_RAP.pdf

Flexibiliteit heeft een prijs. Ze creëert onzekerheid, bemoeilijkt de opbouw van een stabiel leven en vormt een risico voor duurzame arbeidsmarktparticipatie. Diverse onderzoeken, nationaal en internationaal tonen bovendien aan dat intensieve en onvoorspelbare werktijden een negatieve impact hebben op de mentale -en fysieke gezondheid. Zeker indien werknemers zich onder druk gezet voelen om dit werk te aanvaarden, met de hoop op betere arbeidsvoorwaarden op langere termijn.

De recente hervormingen van de arbeidsmarkt dreigen deze tendens verder te versterken. Zo wordt de minimale duurtijd van arbeidsovereenkomsten afgeschaft, worden proefcontracten opnieuw ingevoerd en wordt het ontslagrecht verder versoepeld. Hierdoor wordt het voor werkgevers gemakkelijker om werknemers voor korte periodes aan te werven en sneller te ontslaan, wat vooral jongeren kan treffen omdat zij vaak als eerste in dergelijke flexibele arbeidsrelaties terechtkomen.

Tegelijkertijd werd ook de werkloosheidsreglementering hervormd, waardoor werknemers meer gewerkte dagen moeten kunnen aantonen om recht te hebben op een uitkering. Dit creëert een spanningsveld: terwijl werkgevers gemakkelijker korte contracten kunnen aanbieden, wordt het

voor werknemers moeilijker om voldoende arbeidsdagen op te bouwen om sociale bescherming te genieten. Vooral voor jongeren kan dit leiden tot een nog onzekerdere overgang naar duurzame tewerkstelling.

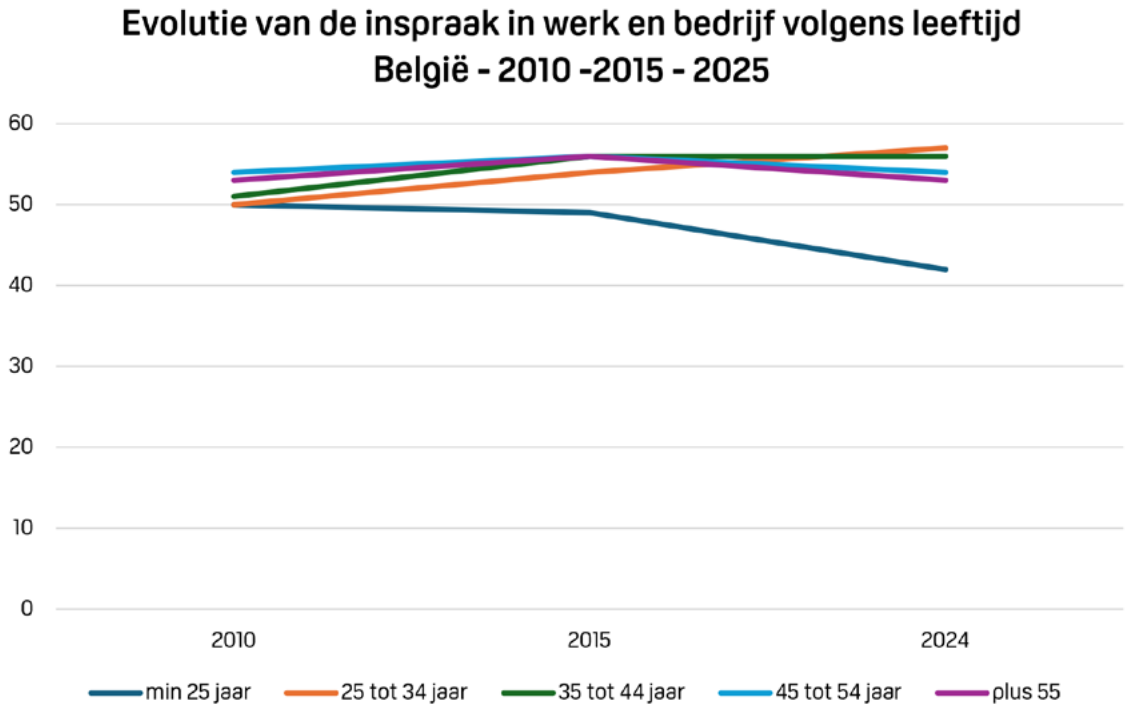
En dat roept belangrijke vragen op: hoe zorgen we ervoor dat de start van een loopbaan niet synoniem staat met onzekerheid en onwelzijn?

Inspraak en participatie

Een opvallende vaststelling uit het wetenschappelijk onderzoek[43] is dat werknemers onder de 35 jaar over minder arbeidsrechten blijken te beschikken. Ze ervaren vaker autoritaire behandeling en hebben vaker geen vakbondsafgevaardigde op de werkvloer, of worden hierover niet geïnformeerd.

Jonge werknemers zijn in toenemende mate geconcentreerd in banen of op werkplekken waar formele werknemersvertegenwoordiging (via een vakbondsafvaardiging, ondernemingsraad of preventiecomité) zwak of onbestaand is. Ondanks dat de algemene dekkingsgraad van CAO's is toegenomen in België tussen 2015 en 2024, zien we een dramatische val bij de 15- tot 24-jarigen van 50,5% in 2015 naar 39,6% in 2024[44]. Dat betekent dat minder dan de helft van de min 25 jarigen op een plek werkt waar een formele werknemersvertegenwoordiging is. Dit terwijl oudere werknemers juist wel een hoge vertegenwoordiging kennen.

Leeftijd is verder een belangrijke factor wat betreft inspraak op de werkvloer en de mate waarin werknemers invloed kunnen uitoefenen op belangrijke beslissingen binnen de organisatie of de afdeling. Ook hier zien we een stevige duik naar beneden voor de jongste groep werknemers[45]. In 2010 en 2015 was de ervaren inspraak over de leeftijdsgroepen heen relatief gelijkaardig. Maar in 2024 duikt de indicator voor de de min 25 jarigen naar beneden, terwijl de mate van inspraak gelijk bleef of licht toenam voor de oudere groepen.

43 Nieuwe blik op kwaliteit van werk in Vlaanderen | Vlaanderen.be

44 Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T)S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), Leuven. https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

45 Jobkwaliteit in België in 2024: lees nu het eindrapport | Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid - Arbeid en Sociaal Overleg

De allerjongste groep werknemers raken ook steeds meer vervreemd van het werk. Zij ervaren een gebrek aan controle, een zwakke binding met hun organisatie, en vinden weinig betekenis of erkenning in hun werk. 36,2% van de 15 tot 24-jarigen rapporteerden in 2010 vervreemding van arbeid, in 2024 schiet dit percentage de hoogte in naar 45,8%. Een alarmerende trend. De andere leeftijdsgroepen scoren veel lager: 23,7% van de 25- tot 34-jarigen en 23,4% van de 35- tot 44-jarigen[46]. Er zijn daarbij verschillen naar sector. In sectoren waar het werk sterk geroutineerd is of waar de persoonlijke impact op het eindresultaat minder zichtbaar is (zoals in grootschalige logistiek of gestandaardiseerde administratie), ligt de vervreemding vaak hoger dan in sectoren met een sterke maatschappelijke finaliteit of een hoge graad van professionele autonomie (zoals het onderwijs of specifieke zorgberoepen).

Grensoverschrijdend gedrag

Grensoverschrijdend gedrag kan voorkomen als (fysieke/lichamelijke) agressie, (verbale) intimidatie of bedreiging, ongewenst gedrag en pesten. Jonge werknemers (min 35 jaar) krijgen minder dan werknemers ouder dan 35 jaar te maken met pestgedrag (6,3% versus 10,6%), maar zijn vaker dan hun collega's - bijna dubbel zo vaak - slachtoffer van lichamelijk geweld (10% versus 6,3%) en ongewenst seksueel gedrag (6% versus 3%).

Technostress

Technologische ontwikkelingen transformeren de arbeidsmarkt in een ongezien tempo. Waar digitalisering en automatisering aanvankelijk vooral repetitieve taken betroffen, zien we vandaag dat ook complexere, kennisintensieve functies geraakt worden door de opmars van automatisering, artificiële intelligentie (AI), en steeds geavanceerdere ICT-toepassingen.

Het gebruik van digitale technologieën op het werk is de voorbije jaren sterk toegenomen. Arbeidstaken zijn in toenemende mate gedigitaliseerd, wat wijst op een fundamentele verschuiving in de manier waarop werk wordt georganiseerd en uitgevoerd. In 2024 rapporteert maar liefst twee derde van de werknemers een hoge digitale werkintensiteit.

Digitale toepassingen maken het mogelijk om sneller informatie te delen en te verwerken, samen te werken en op afstand contact te houden. Ze kunnen routinetaken verlichten en werknemers ruimte geven voor meer creatieve of betekenisvolle activiteiten. Maar er is ook een keerzijde. De alomtegenwoordigheid van technologie in de werkcontext kan leiden tot nieuwe vormen van druk en onzekerheid, het gevoel sneller of langer te moeten werken, of dat de grens tussen werk en privé vervaagt door permanente bereikbaarheid. Dit resulteert in technostress.

Technostress is wijdverspreid. In 2024 gaf 84,3% van de werknemers aan in enige mate technostress te ervaren, terwijl 17% dit zelfs in sterke mate ervaart[47]. Opvallend is dat oudere werknemers meer technostress rapporteren dan jongere werknemers, ondanks het feit dat jongeren vaker gebruikmaken van digitale technologieën. Jongere werknemers rapporteren wel vaker gevoelens van verveling en meer bezorgdheid over mogelijk jobverlies als gevolg van technologische ontwikkelingen.

Conclusie

We worden regelmatig overspoeld met berichten over de mentale weerbaarheid van jongeren. Dat zij een sterk stijgende groep zijn binnen het aantal werknemers dat langdurig uitvalt, duikt met regelmaat op in de pers. Daarbij wordt al eens de link gelegd naar een vermeende grotere gevoeligheid dan bij oudere leeftijdsgroepen het geval was. Het is een variant op de eeuwenoude "jeugd van tegenwoordig" clichés.

46 Thil, L., et.al. (2026) Jobkwaliteit in België in 2024. Analyse aan de hand van de Europese enquête naar de arbeidsomstandigheden (EWC(T)S) 2024 (Eurofound). Onderzoek in opdracht van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO), Leuven. https://werk.belgie.be/sites/default/files/content/documents/EWCS24_Rapport_Final.pdf

47 VIONA https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/84249

Laat ons duidelijk zijn: Jonge werknemers zijn niet meer gevoelig voor stress dan vorige generaties. De cijfers in dit rapport bewijzen dat de alarmsignalen die we opvangen gebaseerd zijn op een gewijzigde realiteit. Zoals we eerder zagen neemt de druk op jonge mensen al vanaf het onderwijs toe. Eenmaal op de arbeidsmarkt wordt die trend doorgezet.

Als we de evolutie over de laatste 20 jaar bekijken, hebben jongeren meer leermogelijkheden gekregen. Op het vlak van werkstress zijn ze hun gunstige positie echter helemaal kwijtgespeeld. Alle werknemers kenden in die periode een toename van werkstressklachten, maar bij geen enkele groep was die stijging zo prominent als bij werknemers tot 35 jaar. Burn-outklachten namen zelfs dubbel zo hard toe.

Als we kijken naar de kwaliteit van de jobs waar jonge mensen in terechtkomen, scoren zij systematisch slechter. Dat geldt in het bijzonder voor werknemers onder de 25 jaar. Precair werk, wisselende uren, nachtwerk, overwerk… het is meer dan ooit een realiteit geworden aan het begin van de loopbaan. Waar een vast contract ook voor jongeren nog de norm was vijftien jaar geleden, is het dat vandaag niet meer.

Het is belangrijk om erbij stil te staan dat dit geen natuurlijke evoluties zijn op onze arbeidsmarkt. Puur demografisch zouden door de krapte op de arbeidsmarkt de wetten van vraag en aanbod juist in het voordeel van jongeren moeten spelen en zouden ze dus betere jobs moeten kunnen afdwingen. We zien echter dat dat slechts op enkele vlakken speelt. De kansen van wie geen diploma heeft zijn wat beter, maar dat wordt tenietgedaan door hogere eisen van vacatures. Leermogelijkheden namen toe, maar ook die staan natuurlijk in functie van nog meer productief zijn. De aspecten van een job die voor de werknemer een verbetering inhouden, zoals minder werkdruk, meer zekerheid of een hoger loon, die worden actief tegengewerkt door de keuzes die onze regeringen maken: meer flexibiliteit en mogelijkheden voor tijdelijke tewerkstelling, minder marge voor opslag, een minder sterke positie ten opzichte van werkgevers en een hard sanctiebeleid dat wie nog niet aan de bak is richting knelpuntvacatures duwt.

Meer stress en meer onzekerheid voor jonge werknemers zijn het gevolg en dat vertaalt zich ook in de cijfers rond demotivatie en vervreemding. Er is een grens aan de druk die je op jonge mensen kan zetten en de indicatoren staan op rood wat dat betreft.

De uitdaging is duidelijk. De toegenomen prestatiedruk op jonge werknemers is een torenhoog probleem in Vlaanderen en die aanpakken zou een van de topprioriteiten moeten vormen voor de regering de komende jaren.

3.

Samen stoppen we de prestatiedruk

7,1 op 10 is de gemiddelde geluksscore die de Vlaming zichzelf geeft, in het VRT-onderzoek de Foto van Vlaanderen . De jongste én oudste Vlamingen zijn het gelukkigst. Bij de 12- tot 17-jarigen is de gemiddelde score 7,6 en bij de 65-plussers is dat 7,5. Maar vanaf 18 jaar is er een duidelijke knik naar beneden. De jongere generatie (18 tot 24) scoort het hoogst op eenzaamheid en prestatiedruk. Bijkomend geven ze vaker aan zich minderwaardig te voelen. Vooral jonge vrouwen geven zichzelf een lagere geluksscore.

Steeds meer jonge mensen kampen met mentale problemen. De sociaal-economische achtergrond van jongeren speelt een belangrijke rol in hun mentale en fysieke gezondheid. Wie minder financiële of sociale buffers heeft, krijgt vaker te maken met stress, onzekerheid en gezondheidsklachten.

Met dit rapport willen we aantonen dat dit niet zomaar groeipijnen zijn die eigen zijn aan volwassen worden. Er is meer aan de hand. Er zit een systeem achter dat de druk op jonge schouders opvoert, vanaf de schoolbanken, bij de stap naar een zelfstandig leven en in de eerste jaren van de loopbaan.

Wat te doen?

De eerste stap is inzien dat alle jongeren gevat worden door de toegenomen prestatiedruk. Of je nu zonder diploma voor de leeuwen wordt gegooid op de arbeidsmarkt, worstelt met het betalen van verder studeren, vastzit in een draaimolen van tijdelijke contracten, tegen een burn-out aanloopt, van shift naar shift holt of maar niet aan die eerste job geraakt… je mag geen genoegen nemen met het antwoord dat maar al te vaak als muur wordt opgetrokken: gewoon wat beter je best doen.

Met **ABVV Jongeren** willen we de komende jaren werk maken van elk van de problemen die in dit rapport aan bod komen. Dat wordt een werk van lange adem en we moeten daarbij de brug slaan naar andere jongerenorganisaties die de strijd tegen de prestatiedruk mee willen aangaan. We zullen dus nog vaak lawaai maken om de problemen aan de kaak te stellen en oplossingen voor te stellen.

En we roepen ook onze politici op om de problemen van jongeren eindelijk weer centraal te stellen. Vandaag staan we op enkele weken van de Septemberverklaring, het moment van het jaar waarop de regering haar prioriteiten voor het komende jaar vastlegt. Veel van de problemen die we hebben aangekaart liggen op federaal niveau, maar ook Vlaanderen heeft de mogelijkheid om op een aantal vlakken het tij te keren. We doen dan ook een **oproep aan de Vlaamse regering** om alvast een eerste stap te zetten en de strijd tegen de prestatiedruk op jongeren op te nemen als prioriteit voor het komende jaar.

Hoe moet dat gebeuren? Laat ons starten met vijf concrete eisen die we op Vlaams niveau moeten kunnen realiseren:

1. **Investeer in mentale gezondheid voor jongeren.**
   Niet alleen door de symptomen te bestrijden en voldoende zorgaanbod te voorzien, maar ook door prestatiedruk en de impact ervan te meten en aan te pakken op school. Geef scholen voldoende mensen en middelen om hier werk van te maken.

2. **Geef elke jongere recht op het kosteloos behalen van een eerste kwalificatie.**
   Het aantal jongeren dat zonder diploma de school verlaat moet weer naar beneden. Zet maximaal in op tweedekansonderwijs en leg de VDAB een doelstelling op om zoveel mogelijk mensen aan een diploma te helpen.

3. **Garandeer de toegang tot verder studeren.**
   Maak werk van een structurele monitoring van alle kosten van verder studeren en garandeer dat de financiële tegemoetkomingen die er zijn die kosten ook volgen. Zorg via recht op loopbaan-begeleiding en kennis van de arbeidsmarkt dat wie begint te werken goed op de hoogte is van de rechten die die heeft.

4. **Maak een jongerenbanenplan** dat focust op het terugdringen van uitval door werkdruk en op het waarmaken van het engagement dat ons land op Europees niveau is aangegaan om iedereen onder de dertig jaar maximum vier maanden na het verlaten van de school of na jobverlies,

een baan, een vervolgopleiding of een stage met zicht op aanwerving aan te bieden. Maak van duurzame tewerkstelling en jobzekerheid opnieuw de norm, zet doelstellingen voor de toeleiding naar kwalitatieve jobs en reken de VDAB en het beleidsdomein Werk daarop af.

5. **Responsabiliseer werkgevers** voor de druk die ze op jongeren zetten. Een bedrijf waar jongeren al in het begin van de loopbaan uitvallen door werkdruk, speelt met de talenten van de toekomst. Leg doelstellingen op sectoraal vlak op en koppel die aan toegang tot de vele subsidies die Vlaanderen aan bedrijven geeft.

We vragen dat Vlaanderen hierbij **minstens 60 miljoen** investeert in maatregelen voor jonge werknemers en voor jongeren in de overgang van school naar werk (laatste graad secundair). De besteding van deze middelen moet jaarlijks bepaald worden in samenspraak met het sociaal overleg op Vlaams niveau in de SERV en in VESOC.

Om dat bedrag te voorzien volstaat het om **amper 0,09% van de Vlaamse uitgaven** te verschuiven. Dat kan bijvoorbeeld door het Vlaamse budget voor subsidies aan bedrijven met 7,5% te verminderen. Die subsidies aan bedrijven zijn sinds 2019, het jaar voor de covidcrisis, met maar liefst 75% toegenomen. Zelfs als je er 7,5% afdoet, zal het Vlaamse totaalbudget voor subsidies aan bedrijven nog steeds ruim 10% hoger zijn dan in 2023.

Een uitgave van
Vlaams ABVV
Hoogstraat 42 | 1000 Brussel
info@vlaamsabvv.be | www.vlaamsabvv.be

Publicatie
September 2026

Verantwoordelijke uitgever
Miranda Ulens, Hoogstraat 42, 1000 Brussel